

БЪЛГАРСКИ ВЕСТНИК

Издание на Българското републиканско самоуправление

❖ брой 9. година VI. 30 ноември 2000 г. Будапеща, Унгария ❖

Тошо Дончев бе награден с орден "Мадарски конник"

С указ на президента на Република България Петър Стоянов от 1 юни 2000 г. Тошо Дончев, е награден с високо българско отличие - орденът "Мадарски конник", за неговата многогодишна дейност за популяризиране на българската култура и принос в развитието на българо-унгарските отношения. Орденът "Мадарски конник" I степен е най-високата българска държавна награда, която се присъжда на чужди граждани със заслуги към България. Наградата бе връчена на тържество в българското посолство на 1 ноември тази година. На тържеството присъстваха представители на унгарското външно министерство, членове на българската общност в Унгария, както и представителите на българските институции в Унгария. В благодарственото си слово Тошо Дончев изтъкна, че високата награда е голяма чест не само за него, но и за цялата българска общност в Унгария и признание за нейните успехи.

страни в България, обществени дейци, военни и др. лица - чужди граждани, които имат големи заслуги за установяване, укрепване и развитие на приятелски отношения с РБ. Орденът има степени - I и II, и 2 категории - с мечове и без мечове; с мечове се дава на военни, а без мечове - на граждански

лица. Орденът е еднолицев, с диаметър 50 мм (за всекидневно носене има миниатюра с диаметър 20 мм). Носи се на шия. Изработен е от сребро.

Господин Дончев, как посрещнахте вестта за Вашето награждаване с високата държавна награда?

Подобни известия са радостни за всеки човек. Още през юни научих от в. "Демокрация" вестта, а след това и официално ми съобщиха. Радвам се на това признание и смятам, че отличието ме задължава и за напред с още по-големи усилия да ратувам за българската култура в Унгария и българо-унгарските културни връзки.

Според Вас самия кои са тези моменти от досегашната Ви дейност, които са дали основание за отличаването Ви?

Наистина идва време, когато човек си прави равностметка за изминатия път. Седем години работих в Българския културен институт в Будапеща и като негов секретар бях организатор на не малко срещи, изложби, литературни вечери, научни конференции и т.н. Навярно не бива да се пренебрегва научната ми и преводаческа дейност, както и общественopolитическата ми работа, особено през последните десет години. Като един от ръководителите на Дружеството на българите в Унгария, като председател на кръглата маса на малцинствата дадох своя принос за създаване на закона за малцинствата в Унгария. В тази си дейност работих за българската кауза и като председател на Българското републиканско самоуправление, и като председател на

"Мадарски конник" е орден в системата на държавните награди на Република България, равен по старшинство на орден "Република България". Учреден е във основа на Конституцията от 1947 г. с указ на Президиума на Народното събрание (1966). С орден "Мадарски конник" се награждават дипломатически представители на други

Управлението за национални и етнически малцинства. Предполагам, че нито моите близки, приятели и познати, нито евентуалните ми съперници и противници, няма да кажат, че това отличие е незаслужено.

Имате ли планове, как смятате да продължите по-нататък тази своя дейност?

От една страна, това е едно синовно задължение към отечеството и човек трябва да работи за своите български корени, за българската култура, за своята прародина, без да мисли за отличията, макар и само морални. Естествено, ще продължа започнатите вече дела. Най-близко до сърцето ми е сп. "Хемус", чийто основател и пръв главен редактор бях, в момента съм председател на редколегията. Това е нещо, което наистина правя с любов, макар че в ежедневната ми дейност то остана на заден план, поради моите други ангажменти. Догодина ще отбележим неговата десета годишнина и във връзка с това искам по подходящ начин да го популяризираме и да отбележим този юбилей. В плановите ми за бъдещето фигурира и създаването на едно дружество, една свободна организация, която да обедини творци от малцинствата. Смятам, че и за в бъдеще трябва да продължи отбелязването на деня на малцинствата с културни прояви и независимо от поста, който ще заемам, бих желал да участвам като инициатор или съорганизатор на високо художествени културни изяви на малцинствата: фотоизложби, фестивали на малцинствените театри и др. В тези изяви, естествено, винаги ще има място за българите. Искам да редактирам и издам на унгарски книгата си "Българи от ново време". Това вероятно ще стане през сле-

дващата година, а книгата ще бъде обогатена с нови публикации, свързани с малцинствата, с българите.

В словото си, произнесено при връчване на наградата, Вие споменахте, че тази награда е награда не само за Вас, а и за цялата българска общност. Какво имаште предвид?

Това не е куртоазно изречение и не го казвам от благоприличие. Това е общност, която се отличава по своята дейност и сред останалите подобни общности в Европа и по света. Тази преценка е не само моя. Господин Пламен Павлов, председател на Агенцията за българите в чужбина, изтъкна това по време на конференцията в Будапещенския университет "Лоранд Йотвьош", организирана от Изследователския институт на българите в Унгария, заявявайки че българите в Унгария отдавна се отличават със своята сплотеност, с високия си интелект, те притежават цяла гама от институции, които правят дейността им организирана и ефективна.

Мисля, че когато се отличава член от общността, и общността получава признание. Моите обществена дейност е свързана с тукашните българи. Човек може да е генерален диригент, но диригентът може да се изяви само с един великолепен оркестър. Смятам, че моите колеги и в редакцията на сп. Хемус, в ръководството на Дружеството и Самоуправлението, в Научния институт също са дали своя принос за това признание. Разбира се, човек има личен принос, има семеен титл, приятели, но едно такова признание е признание за цялата българска общност в Унгария.

В библията се казва, че никой не е пророк в собствената си родина. Радвам се, че получих това признание от майка-България и искам да споделя, че за мен то не е едно чуждестранно признание. За мен отличието има изключително значение и емоционално, и морално, то ми показва, че в близка и далечна България има хора, които следят и ценят моята дейност.

Светла Кьосева

ВЕНЦИ В ПАМЕТ НА БЪЛГАРСКИТЕ ГЕРОИ

Както стана вече традиция, в навечерието на "Задущица" представители на Българското посолство и другите българските институции в Будапеща, на унгарските държавни власти в Будапеща и Харкань, на Българското самоуправление в Нейч поднесоха венци предobeliska на българското военно гробище в Харкань. Военна музика изпълни националните химни на България и Унгария. Отдадени бяха военни почести.

България и Унгария - 1000 години заедно

На 8 и 9 ноември в сградата на университета "Йотвюш Лоранд" в Будапеща се проведе научна конференция на тема "Българи и унгарци - 1000 години заедно. Българското малцинство в Унгария", организирана от Изследователския институт на българите в Унгария и Български културен форум. След научните конференции през 1994 и 1997 г. това е третата по ред проява, която се занимава с въпросите на българо-унгарското културно общуване през вековете и съдбата на българското малцинство в Унгария и в европейската диаспора. В пленарното и секционните заседания взеха участие учени от България и Унгария. Приветствие към научната среща поднесоха Ишван Ньомаркаи, директор на Института за славянски и балтийски филологии, Тошо Дончев, председател на Управлението за национални и етнически малцинства и Светлозар Панов, извънреден и пълномощен посланик на Република България в Унгария. В пленарното заседание изнесоха доклади Пламен Павлов, председа-

тел на Агенцията за българите в чужбина, видната българска етнологка Ива-

цинство в Унгария. Работата в секцията "Българското малцинство в Унгария" бе

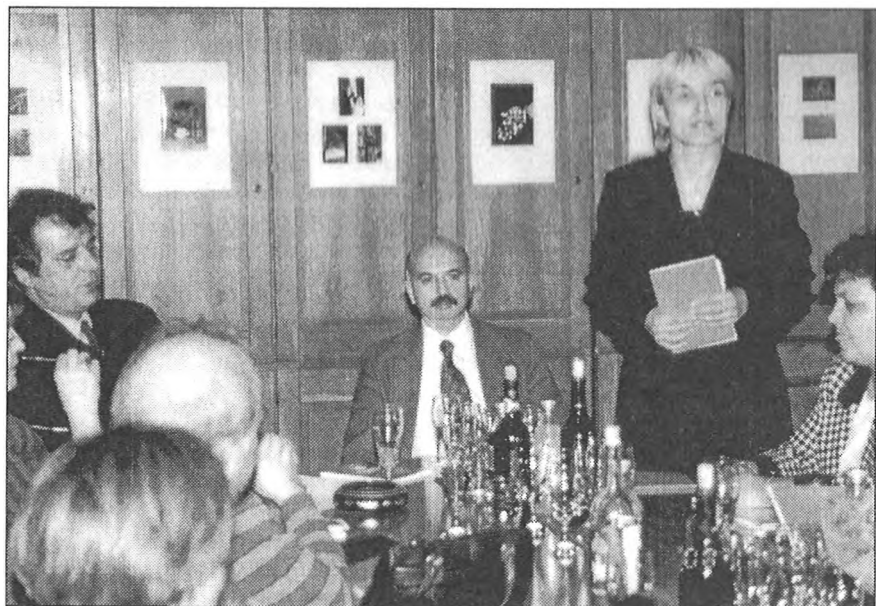

ничка Георгиева, медиавистът Христо Димитров и директорът на Изследователския институт на българите в Унгария Ленке Чикхей.

Работата на конференцията протече в няколко секции: история, езикознание и литература, българското мал-

организирана от Българския културен форум. Конференцията премина при голям интерес. И през двата дни залите на конференцията бяха пълни, а интерес към докладите проявиха не само участниците, а и редица гости - учени и общественици. В разработването на темите участваха учени от България (проф. Георги Марков, проф. Иваничка Георгиева, доц. д-р Пламен Павлов, доц. Христо Димитров, доц. д-р Сава Сивриев и др.), унгарски изследователи (доц. Ленке Чикхей, д-р Клара Хеди, гл. ас. д-р Юлиана Пандур, гл. ас. Елвира Катуш и Дьорд Арато), както и представители на българската общност (ст. н. с. Лили Пенева-Винце, н.с. Райна Симеонова, н.с. Кристина Менхарт, н.с. Ася Събева, Александър Гюров, Адриана Петкова, Миролюба Гендова, Таня Ронаи).

В рамките на конференция бе представена и книгата на професор Петър Сотиров, издание на БРС. "Живот и

език". Изследването се занимава с езика на българите в Унгария и е резултат на задълбочено проучване на проф. Сотиров по време на четиригодишното му пребиваване в Унгария като лектор в Дебреценския университет. Авторът поставя интересни въпроси от битието на българското малцинство в Унгария и очертава тенденциите на ползването на българския език у първо, второ и трето поколение преселници. Въпреки сериозния си научен характер книгата е написана с увлекателен, жив език и е достъпна не само за специалисти, а и за всички, които се интересуват от темата.

За "Български вестник" своите впечатления от конференцията сподели доц. Пламен Павлов, председател на Държавната агенция за българите в чужбина:

Би било елементарно да кажа, че впечатленията ми са чудесни, макар че те наистина са такива. В момента се чувствам малко раздвоен, тъй като от една страна участвам като представител на българската държава, като председател на Държавната агенция за българите в чужбина, а от друга като университетски преподавател, медиевист, съм особено развълнуван от самата тема. Това е една много значима тема, съпоставима с темата за 1300-годишнината на българската държава. За всички е ясно, че българо-унгарските връзки и партньорство са много по-стари от тези 1000 г. Темата в случая е добре избрана и центрирана върху съвместния държавен живот в Европа. Впечатленията ми са много положителни. Най-напред от високия професионализъм на участниците, и от българска, и от унгарска страна, както и българските специалисти в Унгария, които без съмнение

са представители на една централноевропейска школа, от която ние имаме много неща да почерпим като опит, като изследователски методи и културологично равнище. Конференцията заслужава висока оценка като инициатива на Българското републиканско самоуправление, на Културния форум и като цяло на българското малцинство в Унгария. Едно малцинство, което е изключително важен мост на България към Европа, една малка, но извънредно качествена, интелектуална общност, която е лоби на България в Централна Европа, а такива лобита ние, за съжаление, нямаме твърде често. Такова авторитетно българско присъствие в сърцето на Европа е голямо предимство за българската нация и за българската държава.

Тази конференция още веднъж показва творческите способности на общността, факта, че тя може да иницира идеи и да разисква по чисто научен път теми, които имат актуално звучене. Поради добрия подбор на участниците, извършен съвместно от Изследователския институт, с помощта на АБЧ и БАН, се получи добра

симбиоза между история, филология, практически проблеми при изучаването на български език, етнология, която тук е много добре развита. Проявен бе силен интерес и от страна на унгарски колеги. Гостоприемството на университета, където се проведе конференцията, също е един много значим факт и говори за доверието с което се ползва българската интелигенция сред академичните среди в Будапеща.

ВЕСТИ ОТ САМОУПРАВЛЕНИЯТА

XVIII район

На фолклорната вечер на 14 октомври, организирана по случай 21 годишнина на ж.к. "Хавана", в XVIII район по покана и с материалната подкрепа на българското малцинствено самоуправление танцовият състав "Янтра", съпроводен от оркестър "Вихър", изнесе прекрасно издържана програма. Празненството завърши с кръшно българско хоро, в което взеха участие почти всички унгарски граждани, присъстващи на празненството.

По случай 44-та годишнина на унгарската революция от 1956 година от името на българското малцинствено самоуправление в XVIII район заместник-председателят на самоуправлението Андраш Минков положи венец пред възпоменателния стълб на героите.

Българското малцинствено самоуправление в XVIII район с активната подкрепа на директора на българо-унгарското училище "Христо Ботев" г-н Златан Тодоров организира курс по българ-

По традиция и тази година българската общност чества празника на градинаря - Димитровден. Тържеството бе организирано от ДБУ и Църковното настоятелство, подпомогнати материално от БРС, СБС и районните самоуправления в Будапеща.

За добрата подготовка на празника се погрижиха Данчо Мусев, Владимир Калицов, Мария Тютюнкova и разбира се председателят Димитър Танев. Тържеството се състоя на 11 ноември.

Празнично подредената зала в културния дом, с традиционната изложба на зеленчуци, бе изпълнена с посетители още в 17.30 ч. преди обявения начален час. За кратко време салонът се препълни, даже имаше сънародници, които се върнаха не успели да получат места, факт, показващ, че

БЪЛГАРИТЕ ПРАЗНУВАТ ДИМИТРОВДЕН

вече тази зала е малка за нашите прояви.

Тържеството бе благословено от отец Иван Шумов, който освети празничната трапеза и поздрави именниците - Димитровци и Архангеловци.

Приветствие към всички присъстващи поднесе председателят на ДБУ Димитър Танев. От името на именниците той обяви, че всяка маса получава почерпка по една бутилка червено вино и предаде "щафетата" на водещата програмата Александра Иванова.

Деца от българското училище "Христо Ботев" в Будапеща откриха разнообразната програма. Отново бяхме изненадани от женския танцов състав "Зорница", съставен от наши сънароднички (повечето от тях майки на нашите танцьори) с ръководител Лили Зафирова. Със свои песни участва и обичаната от нас Роза Банчева. А за доброто ни настроение се погрижиха нашите "стари" познати от Българското национално радио - оркестърът "Славия". Изненада за вечерта беше певицата Гуна Иванова, която неуморно редуваше една след друга народни и стари градски песни. Градусът на настроението непрекъснато се повишаваше. Край изложбената маса се "кипнеше" буре с червено вино и всеки можеше сам да си наточи и опита. Изви се и кръшното българско хоро, поведено от Данчо Мусев. И този път българите показаха, че не само знаят да работят, но и добре да се веселят. Тържеството продължи до ранни зори.

Ник. Велков

ски език. Лекциите са два пъти седмично по два часа. Самоуправлението изказва благодарност на Пламен Павлов - председател и на Йордан Янев - директор на дирекция на Държавната агенция за българите в чужбина, които се отзоваха на молбата на самоуправлението и предоставиха учебници и видеозаписи, необходими за бързото усвояване на български език.

На посещение в Дебрецен

Българските учени, участници в научната конференция "Българи и унгарци - 1000 години заедно. Българското малцинство в Унгария", посветена на 1000 годишнината на унгарската

държавност и приемане на християнството, посетиха на 10 ноември т.г. Дебрецен по покана на Българското малцинствено самоуправление в

града. Най-напред българските учени и представители от Българското републиканско самоуправление и Български културен форум, по-

сетиха катедрата по Славянска филология на Дебреценския университет, където се изучава и български език и литература и от години там преподава български лектор, командирован от България. Ръководителят на катедрата проф. Бейла Поганъ приветства гостите и ги запозна с миналото и настоящето на Университета, с обучението по български език, изтъкна доброто сътрудничество между тях и нашето самоуправление в града. Българските учени разгледаха библиотеката, музея "Дери", историческата част на Дебрецен. След това всички посетиха новото седалище на Българското самоуправление в града, където бяха сърдечно посрещнати от председателя Ищван Делев, от зам.-председателката Клара Сидерова и наши сънародници. Тук бяха и председателят на БРС Димитър Цуцуманов и зам.-председателят Виолета Фратер, председателят на Българското самоуправление в Мишколц Янош Вълчев и д-р Мария Николаева, председателката на Български културен форум Адриана Петкова, етнографката Лили Пенева и др. Домакини и гости разказаха за своята работа, споделиха впечатления и пр. Пламен Павлов, председател на Държавната агенция за българите в чужбина, разказа на сънародниците ни за работата на агенцията, за задачите, които стоят пред нея, за политиката на България спрямо живеещите в чужбина българи. Срещата премина в много приятелска и задушевна атмосфера.

От 10 до 24 ноември в Дебрецен бяха проведени Културни дни на малцинствата. Българското самоуправление участва с изложба на художника Миклош Мажаров и концерт на танцовия състав "Мартеница".

"Чепел" и Сигетсентмиклош

На 12 ноември българските самоуправления в квартал "Чепел" и в Сигетсентмиклош и кметството в Сигетсентмиклош заедно отпразнуваха градинарския празник "Димитровден". Председателите Боянка Джонгова и Владимир Енчев поздравиха гостите, след което танцовите състави "Мезешкалач", "Росица" и "Янтра" и гостуващият от България оркестър за народна музика при Българското радио и певицата Гуна Иванова изпълниха богатата програма.

Пейч

На 16 ноември Българското самоуправление в Пейч организира в седалището на самоуправлението среща на консула на РБ в УР Димитър Миятев с наши сънародници. Състоя се интересна беседа и Д. Миятев отговори на поставените му въпроси.

Мишколц

На 21 ноември училището в Мишколц, където някога се е помещавало и българското училище в града, чества своята 80-годишнина. Българското самоуправление в Мишколц участва във фотоизложбата с отделно табло за българското училище.

XV район

На 29 ноември в будапещенския културен дом "Чоконан" Българското самоуправление в XV район организира българска вечер с открита от Тошо Дончев изложба на живописеца Карой Саренчев и концерт на танцовия състав "Янтра" и оркестър "Вихър".

Сто и петдесет години от рождението на Захари Стоянов

"... Всеки голям българин си има нещо свое, с което е останал в паметта на историята. Захарий е летописецът на Априлската епопея. "Записките..." са неговата слава и най-високият връх, до който се е извисил. Така изглежда сега, но хвърлим ли поглед назад, ще изтръпнем от хулите, които се сипят не само върху човека, революционера и властника, но и срещу твореца Захарий

Стоянов... Той е удивително явление в нашата история. Изненадващ и спорен от началото до края. И след края! Спорен не само заради позициите, които защитава, и дързостта си да изтъква всекиму истината в очите, но и поради това, че недостатъчно го познаваме..."

(Т.Ташев)

Захари Стоянов (Джендо Стоянов Джедев) е роден през 1850 г. в с. Медвен, Сливенски окръг в семейството на овчар. Учи в медвненското черковно училище, по-късно става овчар, чирак в абаджийска работилница. Още от малък духовната жажда за знания задоволява с четене на най-разнообразна литература, посещава читалище "Зора" в Русе. Там се сближава с Н. Обретенков, син на баба Тонка. Може би тогава или по-късно той променя името си от Джендо на Захари. През 1875 г. участва заедно със Стефан Стамболов в Старозагорското въстание, но опитът за бунт пропада. Принуден е да се крие в планината, в Харманли. През 1876 г. Стоянов е определен за един от апостолите в четвърти революционен окръг - Пловдивски. Обикаля селата из Родопите, отива в Панагюрище, където среща Георги Бенковски и от този момент го придружава навсякъде.

След Освобождението се установява в Русе като секретар на Апелативния съд, сътрудничи на вестници, пише множество статии за Русия, призовава народа да защити свободата на българската Конституция, издава алегоричен разказ, насочен против поведението на княза. Преследван заради тази си дейност, той бяга в Пловдив, сътрудничи на в. "Независимост", пише статии за български революционери и застава начело на борбата за съединение на Източна Румелия с Княжество България. На мислене е, че Източна Румелия трябва да се съедини с Княжеството чрез революционен акт. Захари Стоянов става председател на комитета, който организира борбата и извършва Съединението на 6 септември 1885 г. Автор е на прокламацията, с която то се обявява, става член на временното правителство. След Съединението

Стоянов отива в Русе. Там завърша "Записки по българските въстания", написва биография на Хр. Ботев, издава съчиненията на Л. Каравелов. Това е периодът, когато той променя отношението си към Русия, говори само за отрицателните страни на руската политика на Балканите, не споменавайки никъде за нейните заслуги. Става привърженик на Стамболовата партия, защитава политиката на Ст. Стамболов. През 1888 г. е избран за депутат, а по-късно - за председател на V Народно събрание (1888). През август 1889 г. пътува за международното изложение в Париж. Там се разболява и умира на 2 септември 1889 г.

КУЛТУРНА ХРОНИКА

На 7 ноември в Българския културен институт с прожекция на документалния филм "Черказки хроники" бяха открити дните на Радичков в Будапеща. Те са организирани от Габриела Хаджикостова и са посветени на 75-тата годишнина от рождението на българския писател. В рамките на дните се организира и изложба на плакати по театрални постановки на Радичков, прожекция на филми, прочит на негови произведения. Втората проява от поредицата се състои на 16 ноември. След прочит на откъси от Радичковата пиеса "Суматоха" бе прожектиран един от най-нашумелите филми по сценарий на писателя "Привързаният балон". Режиорката Бинка Желязкова е направила интересен прочит на авторския текст и разисква интересни проблеми от приобщаването ни към Европа.

Излезе от печат книжка 3 на списание "Хемус". Тематичният брой на списанието този път е посветен на българския спорт. В него можете да прочетете материали за известния български алпинист Людмил Янков, една от емблематичните фигури на българския скален спорт, станал известен със самопожертвователността си по време на българската експедиция в Хималаите. В броя са включени разкази на Людмил Янков, както и негови стихове, които поразяват със своята искреност, подпечатана от ранната смърт на създателя им. Разказите на писателя Палми Ранчев, европейски и световен шампион по бокс, ни въвеждат в суровия и безпощаден свят на този мъжки спорт. Проучването на Ася Събева за спортните състезания в българския юнашки епос за Крали Марко, статиите на Александър Гюров за българо-унгарските срещи по футболните стадиони и на Татяна Кръстева за участието на българите в олимпийските игри дават интересна информация за развитието на българския спорт през вековете. Не са подминати и езиковите проблеми - в броя Андреа Генат пише за използването на чуждиците в спортната терминология на български и унгарски език. В своя очерк

българския литературен критик Борис Минков разсъждава за отражението на спорта в обществената психология. Броят е илюстриран с картини от Общата художествена изложба - спорт, олимпизъм, изкуство от 1986 г. в София и съдържа произведения на видни български художници като Иван Нинов, Енчо Пиронков, Любен Диманов, Стефан Десподов, Греди Асса, Николай Майсторев, Жана Бехар и др.

На 10 ноември в Музикалният клуб "Фоно" бе представен новият компактен диск на Роза Банчева, заедно с оркестъра за народна музика при Българското радио. В програмата на вечерта бяха включени и други известни изпълнители като кuartет "Ева", част от известния български ансамбъл "Магия на българските гласове".

На 13 ноември в Българския културен институт се състоя среща организирана от Български културен форум с известната българска етнологка проф. Иваничка Георгиева на тема "Митологията - минало и настояще". Професор Георгиева е автор на единствения по рода си труд

"Българска митология", в който са систематизирани митологичните представи на българите. Ако сте пропуснали да посетите срещата в следващия четвърти брой на сп. "Хемус" можете да прочетете интервю с големия български учен, както и статията "Нестинарството в България. Нестинарство ... без нестинари".

На 6 ноември в Българския културен институт се състоя среща-разговор с поета Николай Колев - Босия. За поезията и за живота му говори Петер Юхас. Постът recитира свои стихотворения, а техни преводи на унгарски език прочете постът-преводач Бенедек Киш. На Николай Колев - Босия бяха зададени много въпроси и се състоя интересен разговор за поезията, за нейната роля в обществения живот, за мястото на поета в обществото и пр. Присъстващите имаха възможността да получат информация от "първа ръка" за редица факти и събития от годините непосредствено преди 10 ноември 1998 г. тъй като постът е бил няколкократно арестуван, лежал в затвора, а след промените активно участва в обществения живот.

Снимка на 9-та страница

На 14 ноември драматичният театър "Сава Огнянов" в Русе се представи в салона на Българския културен институт в Будапеща с постановката "Щастливи дни" от Рада Московска. В ролите участваха: Пепа Николова, Галина Миланова и Герасим Георгиев. Присъстващите наградиха с аплодисменти талантливата игра на българските артисти.

ЗА ДА СПРЕ ВРЕМЕТО РАЗДЕЛНО ИЛИ НОВИ БЪЛГАРСКИ КНИГИ

Издателство "Слово" - Велико Търново зарадва българската публика с поредицата "Нова българска библиотека". Вече излязоха от печат първите десетина заглавия: "избрано" от Васил Попов, Петър Алипиев, Емилиян Станев, Христо Фотев, Иван Динков..., романи: "Циклопът" на Генчо Стоев, "Време разделно" - Антон Дончев. Според инициаторът на поредицата проф. Иван Радев за най-младото поколение съществува опасност литературата от последните петдесет години да остане непозната и чужда: "Народ, който уважава себе си, и интелигенция, която поне отчасти живее със своята мисия, не би трябвало да си позволяват подобна позиция към полувековен национален естетически развой... защото прибързано категоризирана като изцяло "тоталитарна", литературата от последните петдесет години бе отречена и загърбена..." Целта на поредицата е да провокира желанието към литературното обучение и четене. "Библиотеката" ще представя автори в четири раздела:

Белетристика, Критика и есеистика, Поезия, Драма. Всеки том ще бъде съоръжен с литературна анкета с автора, ако е жив, или с негови мисли, с кратка студия и библиография. Подготвят се томове на Валери Петров, Иван Пейчев, Андрей Германов, Георги Марковски, Йордан Вълчев, Иван Цанев, Богомил Райнов, Илия Бешков, Петър Увалиев, Юлия Кръстева... Издателите няма да се откажат и от произведенията на Пеню Пенев, Георги Караславов, Владимир Башев.

СПОРТ

БЪЛГАРСКИТЕ ШАМПИОНИ ОТ СИДНИ СТАНАХА ПОЧЕТНИ ГРАЖДАНИ НА СОФИЯ

Всички олимпийски шампиони от Сидни, включително и шангистката Изабела Рифатова, на която бе отнет златният медал заради допинг, станаха почетни граждани на София. След единодушно гласуване на заседанието на Столичния

общински съвет, стрелците Таню Киряков и Мария Гроздева, лекоатлетката Тереза Маринова, шангистът Гълъбин Боевски и борецът Армен Назарян бяха удостоени със званието.

Всички сребърни и бронзови медалисти от Сидни 2000: Румяна Нейкова, Петър Мерков, Серафим Бързаков, Георги Марков, Алан Цагаев, Йордан Йовчев, Иван Иванов и Севдалин Минчев получиха "Почетен знак на София". На тържественото връчване присъстваха кметът Стефан Софиянски и председателят на Българския олимпийски комитет Иван Славков.

Българката Евгения Раданова е трета в генералното класиране за Световната купа бягане с кънки

След двата кръга от общо шест на 1000 метра по шорттрек (бягане с кънки), в столицата на зимните олимпийски игри след две години - Солт Лейк Сити, българката Евгения Раданова е втора във временното класиране след световната шампионка в дисциплината Ян Ян-А (Китай). След дисквалифицирането на Раданова на 3000 метра поради падане и контузия в лакътя,

тя се нарежда трета в генералното класиране за Световната купа. В отборното класиране за Световната купа България е пета.

За рАзни БОлежКи

Тонизиращо средство при хипертония и невроза

10 листа от индрише се нарязват на ситно и се смесват със сока и кората (също нарязана) на 1 лимон. Добавя се 250 г пчелен мед и се разбърква добре. Приема се сутрин по една супена лъжица на гладно.

Кашлица

По 1 кафяна чашка зехтин, мед, коняк и лимонов сок се разбърква и пие по 1 супена лъжица 3 пъти дневно.

Проблеми с простатата

В 2 л вода се сипва шепа листа от леска. Ври 20 минути, кисне 12 часа. Прецежда се и се пие по 50 мл 3 пъти дневно преди ядене.

Календарни празници

АНДРЕЕВДЕН

Началото на зимния цикъл празници в народния календар се поставя от Андреевден, отбелязван на 30 ноември. Празникът се нарича още Ендрей, Дрейювден, Мечкинден.

В църковнохристиянския календар денят е посветен на св. апостол Андрей Првозвани - пръв от апосто-

лите тръгнал след Христа, и като първи цариградски епископ проповядвал словото Христово между славяните.

Според народното вярване от Андреевден денят започва да нараства колкото едно просено зърно. Затова в навечерието на празника в ново гърне се сваряват царевични зърна, боб или леща и на сутринта всеки от членовете на семейството хвърля по малко от варивото в комина с пожеланието посевите да растат високи и да наедриват.

Традиционна храни за празника са: варено жито, царевични зърна, фасул, прясна пита.

НИКУЛДЕН

Никулден, отбелязван на 6 декември, е един от най-тачените празници в българския народен календар.

Според народното вярване Св. Никола е един от шестимата братя-светци, на когото при разделянето на света се паднала водата. Почита се като покровител на моряците и рибарите в образа на юнак с криле, който лети над водите и спасява изпадналите в беда.

Църковнохристиянският празник е посветен на св. Никола Мирликийски-Чудотворец, гонен и изтезаван за Христовата вяра.

На празника във всяка българска къща се приготвя шаран, обреден хляб и постни храни като жертвоприношение на светеца. Храната

се прекадява, от хляба и рибника се раздава. По традиция се счита, че който хапне от Никулденския шаран болест не го лови.

Колкото по-едър е шаранът, толкова е по-вкусен. Шаранът не трябва да се препича - не бива да почернее. Пече се докато остане "на масло", месото му трябва да бъде сочно, а пълнежът - рохкав.

Пълнен шаран в тесто за Никулден:

1 шаран (1-1,5 кг), по-малко от чаена чаша олио, 5 глави лук, 1 чаена чаша нарязани орехови ядки, черен пипер, сол.

За тестото: 2 чаени чаши брашно, половин чаена чаша олио, щипка сол, вода.

Шаранът се изчиства от люспите, перките, вътрешностите и се измива добре. Нарязаният на филийки лук се задушава с олиото и когато омекне, се прибавят орехите, черния пипер и сол на вкус, както и хайвер, ако е имало в шарана. Напълва се рибата и се зашива с бял памучен конец. Приготвя се твърдо тесто, разточва се на кора, в която се завива рибата. Пече се в умерена фурна.

Малки домакински хитрости при приготвяне на риба

Рибата се посолява половин до един час преди при-

готвянето на ястие от нея.

Замразената риба, залята за половин час с прясно мляко, става по-вкусна.

Преди да се чисти, рибата се поръсва със сол. Това я прави по-малко хлъзгава. Със сол се посипва и дъската, върху която се чисти рибата.

СЪОБЩЕНИЯ О В Я В И

По инициатива на Клуба на пенсионера се организира събиране на дрехи за нуждаещите се в България.

Молим, всички които ще се отзоват на тази благородна инициатива, да предават дрехите в Българския културен дом.

За справки: Мария Тютюнова, тел.: 216-1621.

Помощите ще бъдат предоставени за разпределение на Българския червен кръст.

В съобщението-покана за провеждането на научната конференция "Българи и унгарци - 1000 години заедно" в брой 8 от 30 октомври 2000 година е пропуснато името на единия от организаторите "Български културен форум". Редакцията моли за извинение.

Както вече знаете

Фондация "Про скола булгарика" обявява рецитаторски конкурс за деца. В него могат да участват всички деца и младежи. Те трябва да се представят със стихотворение или проза на български език. За улеснение на участниците препоръчваме детската антология "Жива вода", издание на фондацията, както и произведения на Иван Вазов и Захари Стоянов по случай 150-годишнината от рождението им.

Конкурсът ще се проведе на тържеството

на "Микулаш" в Българския културен дом на 3 декември от 15 часа.

Допълнителна информация за участие може да получите от секретаря на фондацията Моника Тютюнова на тел.: 216 4210.

Очакваме вашите заявки за участие до 30 ноември 2000 г.

Ще има награди за първенците и поощрения за всички участници.

Не пропускайте да участвате в конкурса! Наградите на първенците ще бъдат раздадени лично от дядо Мраз!

Важни телефонни номера

Българско републиканско
самоуправление: 216-4210
СБС: 216-4211
Дружество на българите в
Унгария: 216-6560
Посолство на Република
България:
322-0836, 322-0824
Български културен
институт:
269-4246
Българско училище:
474-0536, 474-0537
Български православен
храм
"Св. Кирил и Методий":
215-0039
Авиокомпания "Балкан":
317-1818
Хотел "Рила": 216-1621
Ресторант "Царевец":
216-1797

Съобщение

На 15 ноември Църковното настоятелство проведе поредното си заседание и взе решение за изборите на ново църковно настоятелство, което ще се проведе на

7 януари 2001 г.

в Храма след богослужението.

**Молим всички да
вземат участие в
изборите!**

Българско предаване по унгарското радио

Всяка сряда от 21.30 часа предаваме българска емисия по унгарското радио. За Будапеща и района предаването можете да хванете на вълните на радио "Калипсо" на 873 килохерца (средни вълни). В провинцията предаването се хваща на вълните на регионалните програми на унгарското радио, за Дебрецен и района на 91,4 мегахерца, за Дьор и района на 1350, на 1188, и на 1116 килохерца, за Мишколц и района на 1116 килохерца, за Ньиредхазу и района на 1251 килохерца, за Пейч и района на 873 килохерца и на 101,7 мегахерца, за Сегед и района на 66,29 и 93,1 мегахерца, за Солнок и района на 1350 килохерца и на 88,5 мегахерца.

Правни консултации

Българското републиканско самоуправление съобщава, че провеждането на следващите правни консултации на български и унгарски език за българите в Унгария ще се проведат на **4 и 18 декември 2000 г. от 15.00 часа** в седалището на Българското републиканско самоуправление; 1093 Budapest, Lónyay u. 41.

Съобщение

Българското републиканско и Българското столично самоуправление ще проведат годишния си "Открит ден" или среща с избирателите на **14 декември 2000 г. (четвъртък) от 15,00 до 18,00 ч.** в седалището на самоуправленията: Будапеща, IX район, ул. "Лоняи" 41.

П О К А Н А

На 3 декември в XXI столичен район "Чепел" на ул. "Арпад" 1. в "Мункашотхон", стая 233 Българското самоуправление от района кани всички български деца, живеещи на остров "Чепел", на празненство с програма дядо Мраз, където той ще раздаде подаръци на децата.

П О К А Н А

Българското самоуправление в XI столичен район кани всички желаещи на празненство по случай 75 годишнината от рождението на големия унгарски поет и приятел на България Ласло Наги. На български и унгарски дейци на културата и изкуството ще бъдат връчени възпоменателни плакети за техния принос в запазването и разпространяването на българската култура, поезия, литература, музика и изкуство в Унгария през последните десет години. **Адрес: Будапеща, XI р. площад "Сент Геллерт" 3. Ритуална зала на 10 декември 2000 г. от 16,00 ч.**

Български вестник ISSN 1416-3098 Bolgár Hírlap Издание на Българското републиканско самоуправление в Унгария. Излиза всеки месец на 30 число без юли и август. Отговорен издател: Димитър Цуцуманов. Редакция: отговорен редактор - Татяна Кръстева, редактор - Петър Петров, сътрудник - М. Тютюнкова, техническо оформление - Огнян Кожухаров. Излиза с материалната подкрепа на Столичното българско самоуправление. Печат: „Феникс“ Адрес на редакцията: Szerkesztőség: 1093 Budapest, Lónyay u. 41. Tel.: 216-4210. A Bolgár Országos Önkormányzat havilapja. Megjelenik a Fővárosi Bolgár Önkormányzat támogatásával. Felelős kiadó: Czuczumánov Dimiter. Szerkesztőség: Felelős szerkesztő-Krasztava Tatjana., Szerkesztő - Petrov Péter. tördelőszerkesztő - Kozsuharov Ognjan. Munkatárs: Tyutyunkova Monika. **Публикуваните материали изразяват мненията на техните автори. Материали и снимки не се пазят и не се връщат!**

КОСТНИЦАТА В БАЧКОВСКИЯ Манастир

Костницата се издига върху стръмен скален склон на около 400 м. източно от Бачковския манастир. Отстояла и до днес на бурите на историята тя е единствената запазена постройка от времето на създаването на манастира в XI в. Нейното изграждане е станало през 1083 г. по заповед на основателя на бачковската Светаобител, византийският военачалник от грузински произход Григорий Бакуриани. Костницата по план представлява продълговата постройка на два етажа без вътрешна връзка между тях, като горният етаж е служил за църква, а долният - за крипта, завършващи на изток с по една полукръгла абсида, а на запад - с квадратен притвор. И двата етажа са покрити с полуцилиндрични сводове, като този на горния етаж е разрушен. Градена е на пояси от тухли и каменни блокове /бигор/, а приземието е иззидано от ломен камък. От вътрешната страна стените са оформени със слепи арки и ниши. На долния етаж са изградени 14 гробнични камери. През XIV в. гробницата е била преустроена като някои от отворите били зазидани. Тя е не само забележителен и рядък паметник на архитектурата, при изграждането на която се преплитат местни строителни традиции и източни влияния, но представлява и изключително ценен паметник на монументалната средновековна живопис в България. И двата етажа на костницата отвътре са били покрити със стенописи от XI - XII в. дело на грузинския художник Йоан Иверопулец, от които днес са запазени отделни части, за

съжаление на места силно повредени. В приземния етаж т.е. в криптата е изписана сцената "Страшният съд", а също така и "Видението на пророк Йезекил", което е едно от най-ранните илюстрации на тази тема въобще в църковната живопис. Тук прави дълбоко впечатление образът на Св. Богородица седнала на трон, изписан върху източната стена. С класически изчистената форма, със своята смиреност и спокойствие, с простотата и ле-

От стария живописен слой от края на XI в. на горния етаж са останали само отделни фрагменти, където личат образите на Богородица Одигитрия /Пътеводителница/, на архангелите Михаил и Гавраил и някои други остатъци от фигури и декорации.

През XIV в. Бачковският манастир бил наново включен в пределите на българската държава и цар Иван Александър /1331 - 1371/ вероятно го дарил с нови земи и привилегии. Тогава костницата

била преустроена като някои отвори на долния и на горния етаж били зазидани. Сега в една от нишите на притвора на долния етаж са изобразени ктиторите на манастира Григорий Бакуриани и брат му Асасий, а в другата - монасите Георги и Гавраил. В нишата на горното придверие виждаме изписани образите на цар Иван Александър, на Св. Йоан Богослов, негов патрон, а на срещуположната стена - Св. Константин и Елена.

Тези стенописи се

котата на линията и с богатия си и наситен колорит образът на Св. Богородица е забележително художествено постижение. В абсидата на същия етаж е илюстрирана сцената "Дейсис" /Моление/, в която виждаме едно съвсем противоположно третиране на образа на Божата майка: дълбоките сенки около очите, подчертаните лицеви скули, дългият и завит в края си нос над удължените и стиснати устни, предават на образа силно експресивен и мистичен вид, който е съвсем различен от другите нейни изображения. /Виж илюстрацията! /

отличават съществено от старите. Аристократизмът и новите вкусове на епохата са дали своето отражение в развитието на догматичното начало, когато вместо индивидуалната характеристика на образа и стремеж да се разкрие неговия вътрешен мир, художникът акцентува върху външната представителност и безпътна красота. С всички тези свои качества костницата в Бачковския манастир е един забележителен паметник на средновековната архитектура и живопис в България.